

ULKOMAAT

Kiinalainen yrtti mullistaa malarian hoidon

► Miljoonien sairaiden pelastus kasvaa syvällä Keski-Kiinan vuorilla

veysjärjestö WHO kutsui koolle hätäkokouksen. Kauniiden Wuling-vuorten rinteillä on aina tiedetty, että kesämaruna parantaa vaivat. ”Käytän lehtiä haavojen hoitamiseen, se on hyvin tehokasta”, sanoo rouva Li Guoping, 68, olkipreppu selässä matkallaan vihannestorille. Tehokasta, todellakin. Artemisiini-pohjaisten lääkkeiden on todettu tappavan jo ensimmäisenä päivänä valtaosan malarialoisista ja parantavan yli 90 prosenttia sairastuneista. Se on mullistavaa. Malariaa sairastuu vuosittain noin 300 miljoonaa ihmistä pääasiassa Afrikassa ja eteläisessä Aasiassa. Ainakin miljoona kuolee.

Sami Sillanpää
HELSINGIN SANOMAT

YOUYANG. Tie koukkaa syvien rotkojen reunalta, jatkuu pitkin vehmasta joenvarrta ja työntyä yhä syvemmälle Keski-Kiinan köyhää maaseutua. Lopulta edessä on rapistunut, unelias kaappuni.

Vanhat lääkkeet eivät enää tehoa yleisimpiin malarialaajoihin. Artemisiiniä käytetään yhdistelmälääkkeenä, minkä vuoksi taudin on vaikea kehittää vastustuskykyä sitä vastaan. Kiinalaiset kehittivät aineen jo vuosia sitten, mutta vasta viime huhtikuussa WHO, Unicef ja Global Fund julistivat, että vanhojen malarialääkkeiden käyttöä on siirryttävä artemisiini-yhdisteisiin. Noin 40 maata on siirtynyt. Vuonna 2001 maailmalle tilattiin 220 000 lääkennosta, mutta ensi vuonna tarvittaisiin WHO:n mukaan jo 60 miljoonaa. Nämä ovat kiireisiä aikoja kiinalaiselle Holley-yhtiölle, joka tuottaa 70-80 prosenttia maailman viljellyistä kesämarunoina, uuttaa itse artemisiiniä ja markkinoi siihen perustuvaa lääkettä Artekinia maailmalle. Yhtiöiden pitäisi sijoittaa li-

NATALIE BEHRING

Kesämaruna kasvaa villinä keskisen Kiinan Chongqingin alueen pelloilla. Kuva on otettu viime kesäkuussa ennen sadonkorjuuta.

Johtaja Hu Chunguo pa hoittelee, että hän on päivän myöhässä tapaamisesta. ”Olimme syvällä maaseudulla. Etsimme uusia pelloja ja houkuttelimme viljelijöitä kesämarunan tuotantoon”, Hu sanoo jalostuslaitoksessa Youyangissa vuorten kupeessa.

Kesämaruna kasvaa villinä eri puolilla Kiinaa. Sitä viljellään myös Vietnamissa, Intiassa ja kokeiluluotoisesti Keniassa ja Tansaniassa. Mutta ylivoimaisesti parhaat sadot saadaan Keski-Kiinan maakuntien vehmaissa laaksoissa. Holleylla ja muilla kiinalaisilla tuottajilla on silti vaikeuksia vastata huokeaan kysyntään. Ongelma liittyy monimutkaiseen tapaan, jolla malariamaiden avunhuudot muututtu kansainvälisten järjestöjen tilauksiksi lääkefirmoille. Yhtiöiden pitäisi sijoittaa li-

sätuotantoon suuria summia ilman takeita ostajasta. Järjestöt eivät voi taata mitään, koska ne saavat rahansa lahjoituksista. Ongelmallista, todettiin viime viikon hätäkokouksessa, mutta ratkaisua ei löytynyt. Pula tulee kuitenkin helpotumaan ensi vuoden satojen valmistuessa elokuussa, usko tutkimusjohtaja J. Carl Craft asiantuntijajärjestö Medicines for Malaria Venturista. Tulevaisuudessa artemisiini on malarian uhrien ainoa toivo.

Tähän asti malaria on yrityksistä huolimatta vain lisääntynyt. Artemisiinin ansiosta voimme ehkä muuttaman vuoden päästä kääntää suunnan laskuun”, Craft sanoo puhelimeensa Genevestä.

Malaria on köyhien tauti. Nyt taistelu vitsautta vastaan on yllyttävä tuonut toivoa maaseudun köyhille Kiinassa.

Vuorten keskellä Youyangin rupuiseissa kaupungissa ilmestyy sanomalehtiä. Alkuvuodesta viljelijä Ran Dongsheng, 31, luki uutisen, joka kertoi, että hänen kotikulmillaan kasvaa yrttiä halutaan ostaa maailmalla valtavasti. Ran vuokrasi kaikki pelot, mihin rahat riittivät. Kesämarunasadosta Ran sanoo tienanneensa ”kymmeniätuhansia yuaneja”. Se on tavallisen maalaisen monen vuoden tulot.

Sähköt ja televisio meillä oli ennenkin, Ran kehuu kotitalonsa aukuksilla. Uusilla rahoilla on paikkailtu vuotavaa kattoa ja hankittu kuusi porstaa. Katokossa nojaa moottoripyörä. ”Aiemmin viljelin tupakkaa”, Ran sanoo. ”Nyt tuotan kasvia, joka helpottaa ihmisten kipua. Olen ylpeä, että saan olla tässä mukana.”

”Miksei sitä ole käytetty aiemmin?”

► Kiinalainen professori esitteli malarialääkkeen WHO:lle jo 1981

Sami Sillanpää
HELSINGIN SANOMAT

PEKING. Kuluneessa laboratoriossa koepatkien ja pullojen keskellä häärää vireä 74-vuotias kiinalainen. Professori Tu Youyou on vuosikausia tennyt ratkaisun yhteen maailman pahimmista vitsauksista. Ketään ei kiinnostanut. Oli sotavuosi 1967, ja Vietnamin kommunistien komentaja Ho Chi Minh oli epätoivoinen. Yhdysvaltain joukoille kyllä pistettiin vastaan, mutta eihän kukaan pääse piiloon hyttysistä. Hyttysten levittämä malaria tappoi viidakkossa enemmän sotilaita kuin amerikkalaiset. Ho Chi Minh pyysi apua Kiinan kommunistiviljeljiä. Mao Tsetung komensi tiedemiehet töihin. Toukokuussa 1967 alkoi Kiinan salainen sotilashanke, Projekt 523, malarialääkkeen kehittämiseksi. Nuorella tutkijalla Tu Youyoulla oli heti idea. ”Malariaa on ollut Kiinassa pari tuhatta vuotta. Ajattelin, että jotain siihen on käytetty aiemminkin. Ajoin tutkia vanhoja tekstejä”, Tu kertoo nykytyöpäikkänsä Perinteisen kiinalaisen lääketieteen akatemiassa Pekingissä.

Arkistoista löytyi yli 2 000 tarkoitukseen ehkä soveltuvaa yrttiä. Niistä 640 koettiin niteseen, joka nyt lojuu Tu Youyouden työpöydällä papereiden seassa. Kansassa lukee: ”Salainen sisäinen asiakirja, 1969.” Karsiessaan ehdokkaita Tu löysi 300-luvun alussa eläneen Ge Hongin teoksen ”Käsikirja hätähoitojen resepteihin”. Si-

SAMI SILLANPÄÄ / HS

Tu Youyou laboratoriossaan Perinteisen kiinalaisen lääketieteen akatemiassa Pekingissä.

na mainittiin malaria ja kasvi nimeltä kesämaruna, kiinaksi *qinghaosu*. ”Seikoita kourallinen kesämarunaa kahteen kuppiin vettä ja juo.” Tehtyäin kokeita Tu tiesi löytäneensä etsimänsä. Myös Yhdysvaltain armeija oli alkanut kehittää malarialääkettä Vietnamin sotaan. Amerikkalaiset onnistuivat. Keflokiini on pohjana edelleen yleisesti käytetyissä malarialäkkeissä, kuten matkailijoiden suosimassa Lariamissa.

hoidon malariana. Siitä on 22 vuotta. Vasta viime keväänä maailma on herännyt käyttämään artemisiiniä. ”Miksi sitä ei otettu käyttöön aiemmin? Tuhannet lapset löytäneensä etsimänsä. Tämä on valtavan murheellista”, Tu sanoo.

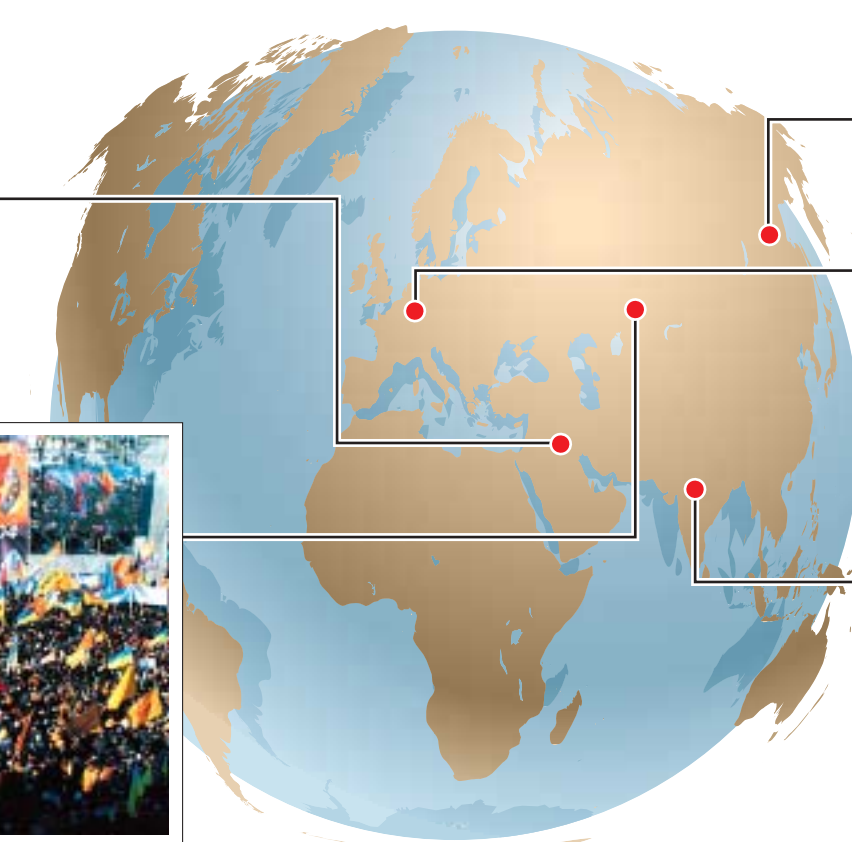
Länsimaiset asiantuntijat sanovat, että artemisiini jäi 1980-luvulla paitsioon, koska silloin muut paljon halvemmat lääkkeet, lähinnä klorokiini, vielä toimivat. On myös väitetty, että kiinalaisten kehittämä artemisiini joutui länsimaisen tiedeyhteisön epäluulojen uhriksi. Länsiyhtiöt hallitsevat maailman lääketieteellisuutta.

Kiinassa tutkija Tu raportoi rohdoslöytönsä esimiehilleen armeijassa. Mutta silloin oli vuosi 1972. Maan kulttuurivallankumous oli laittanut Kiinan sekaisin. Myllerryksessä Tun keksintö unohtui. Tun hartaasti odottama päivä tuli vasta vuonna 1981. Pekingissä pidettiin kansainvälinen lääketieteellinen kokous, ja Tu oli valmistunut raportin, jossa kerrottiin kesämarunasta uutettavasta artemisiinistä. Sitä oli testattu hiirillä, apinoilla ja lopulta 2 100 malariapotilaalla – jotka kaikki paraniivat. Maailman terveysjärjestö WHO:n edustaja istui salissa, kun Tu kiipei storkkeelle ja kertoi tutkijaryhmiensä löytäneen erittäin tehokkaan

Amerikkalaisten lääke ei autanut voittoon sodassa. Nyt Vietnamissa käytetään yleisesti artemisiiniä malarian hoitoon, ja kuolleisuus on laskenut huimasti. ”Kiinan historia on 5 000 vuotta pitkä. Lääketiede on osa sitä perinnettä”. Tu sanoo. ”Artemisiini osoittaa, että perinteinen kiinalainen lääketiede toimii ja että Kiina voi antaa panoksen maailman kehitykseen.”

Viikon varrelta: Ukrainassa väiteltiin vaalien tuloksesta, WHO varoitti influenssaepidemiasta

- Terveys**
Maailman terveysjärjestö WHO varoitti maailmanlaajuisesta influenssaepidemiasta. Rokote influenssaa vastaan valmistuu aikaisintaan maaliskuussa.
- Irak**
Yli 200 puoluetta ilmoitti osallistuvansa tammikuisiin vaaleihin, joissa Irakille valitaan 275-jäseninen väliaikainen parlamentti. Kyseessä ovat Irakin ensimmäiset monipuoluevaalit vuoden 1954 jälkeen.
- Ukraina**
Jopa sadattuhannet ukrainalaiset protestoivat koko viikon presidentinvaalien kiistellyn tuloksen vuoksi Kiovan kaduilla.

- Kiina**
Kiina alkoi mainostaa kondomeja ensi kerran. Pekingin kaduille tuotiin isoja kylttejä, joissa varoitetaan riskisistä ja kehoitetaan käyttämään kondomia.
- EU**
Huumeuolemat, hiv-tartunnat ja heroisiin käyttö ovat vähentyneet ja hoitoon pääsy EU-alueella helpottunut, kertoo tuore EU:n huumeviraston raportti.
- Intia**
Pakistaniin pääministeri Shaoukat Aziz tapasi Delhiä intialaisen virkaveljensä Manmohan Singhin. Historiallisessa neuvottelussa keskusteltiin ennen kaikkea Kashmirin kiidasta.

PALLON LIIKKEET

Sateisia YK-ajatuksia mietiskellen

Syysäde osaa New Yorkissa joskus olla inhottava. Se tulee tuulen kanssa vinnossa ja kastelee välittämiä viiden taalan sateenvarjosta, YK:n akkreditoitumistalon ulko-oven kepeasta porttikongista tai rakennustelineistä, jotka verhoavat talon julkisivua.

Jyri Raivio
NEW YORK
jyri.raivio@sanoma.fi
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien Washingtonin-kirjeenvaihtaja.

passeja jakava tati alkoi vaatia leikkeitä kirjoittamistani, YK:ta käsittelevistä jutuista. Minulla ei ole leikkeitä, koska niistä ei puhuta mitään akkreditointivaitumuksissa. Olen lujasti päättänyt kamppailla oikeuksieni puolesta.

Kamppailussa on vain yksi ongelma. Ikkunassa oleva teksti kertoo akkreditointivieraston ruokatunnin päättyvän vasta kello 14. Minä siis odotan, katselen kadun yli YK:n päämajaa ja ajattelen YK-ajatuksia. Suomalaisen on hyvä ajatella YK-ajatuksia, koska YK on yhä Suomen kansainvälistä yhteistyötä korostavassa ulkopolitiikassa keskeinen forumi.

Maailmanjärjestö on Kofi Annanin kahden vuoden kuluttua päättyvän pääsihteerikauden loppuvaiheessa juuttu-

nut suurin ongelmiin. YK on lähes kirosana valtaansa maraskuun vaaleissa vahvistaneille Yhdysvaltain konservatiiveille.

Suurin syy on Irakin sota, jota Annan on kutsunut laittomaksi. Amerikkalaisten näkökannasta on syventänyt Annanin varovaisuus. Pääsihteerit eivät halua palauttaa YK:n työntekijöitä liian vaaralliseen Irakiin eikä antaa YK:n apua Saddam Husseinin oikeudenkäyntiin.

Kello tulee 14, mutta akkreditointitoimiston ovi pysyy suljettuna.

Ruokaa öljystä -skandaali on aiheuttanut YK:lle suurta vahinkoa etenkin sen isäntämaassa. Kongressissa Annania syytetään tutkimusten jarruttamisesta.

Annan sanoo luottavansa itse käynnistämänsä, Yhdysvaltain keskuspankin ex-pääjoh-

tajan Paul Volckerin tutkimukseen. Se valmistuu vasta ensi kesänä.

Konservatiivit ovat käynnistäneet kampanjan, jonka tarkoituksena on ajaa ”terroristeja suojaava YK” ulos Amerikasta ja vähentää Yhdysvaltain rahoitusta YK:lle. Järjestäjien mukaan mikäkin sen aikaisempi kampanja ei ole herättänyt yhtä suurta innostusta.

Kello tulee 14.30. Kaikki polven alapuolella alkaa olla liimärakia. Akkreditointitoimiston ovi pysyy suljettuna.

YK:lla ja Annanilla on myös sisäisiä ongelmia. New Yorkin työntekijöiden edustajat valittivat kiterästä tapaa, jolla YK:n johto suhtautui väitteisiin yhtiön johtajan sopimattomasta käytäytymisestä.

Julkisuuteen tulleiden tietojen mukaan henkilöstö aikoi

äänestää epäluottamuslauseesta pääsihteerille, mutta myöhemmin tieto kiistettiin.

Kello on 15. Toimisto pysyy suljettuna. Onneksi löydän vapaan taksin ja suuntaan seuraavaan tapaamiseen.

Ainahan YK:n ympärillä kuuluu, sanotaan. YK-fanien on nyt kuitenkin syytä olla huolissaan. Niin ovat ainakin yleiskokouksen ex-puheenjohtajat, joiden julkilausumassa ilmaisttiin ”vakava huoli YK:n syrjäytymisen kasvavasta uhasta”.

Akkreditointitoimiston puhelimeen vastataan seuraavana maanantaina. ”Toimisto oli perjantaina kiinni muslimien pyhän Ramadan-kauden päätymisen vuoksi. Tulkaa myöhemmin uudestaan.”

Sitä varten ei katsottu tarpeelliseksi edes panna pientä paperilappua konttorin oveen.

- SANOTTUA**
- Hallituksen myöntää, että elämme globaalin epävarmuuden aikaa, jossa kansainvälisen terrorismin ja järjestätynne rikollisuuden uhka on lisääntynyt.
Kuningatar Elisabet vuosittaisessa valtaistuinpuheessaan, jossa esiteltiin Britannian hallituksen tulevaa ohjelmaa.
- Jotkut ihmiset äänestivät 40 kertaa. Ihmisillä saattoi olla lukematon määrä äänestyslippuja ja he äänestivät myös muilla paikkakunnilla.
Ukrainassa vaalitarkkailijana toiminut hollantilainen euroedustaja Thijs Berman.
- Jos oppositio voittaa, emme tiedä, kenä kanssa järjestelyistä pitäisi neuvotella.
European yleisradioliitto EBU:n euroviisujohdoryhmän jäsen Kjell Ekholm pohti laulukilpailun mahdollisia järjestämisoengelmia Ukrainassa.
- Minusta tuntuu, että ihmiset eivät tunne Bambin koko tarinaa. Kaikki pitäytyivät sen herkkätunteisessa osuudessa, jossa Bambi menettää äitinsä ja jää yksin. Mutta sitten hän kokoaa voimansa ja hänestä tulee metsän kuningas. Tämä ei tunnu olevan kaikille selvää.
Espanjan pääministerin José Luis Rodriguez Zapateron vastaus toimittajan kysymykseen, haittaako Zapateroa hänen saamansa Bambi-lempiniini.
- Se taisi olla (Saksan entinen liittokansleri) Willy Brandt joka kerran sanoi: Jos et ole marxilainen 18-vuotiaana, sinulla ei ole sydäntä. Jos olet marxilainen vielä 30-vuotiaana, sinulla ei ole aivoja.
EU:n komission puheenjohtaja José Manuel Barroso vaakuutti oivansa ylpeä siitä, että hän osallistui taisteleen Portugalin sotilasdiktaattoria vastaan maolaisen opiskelijaliikkeen jäsenenä 1970-luvulla.

KIRSTY WIGGLESWORTH / AP

Kuningatar parlamentissa
► Britannianssa kuningatar Elisabet II on jo vähentänyt julkisia esiintymisiään, mutta vuosittaisesta puheestaan parlamentin istuntokauden avajaisissa 78-vuotias monarkki ei ole luopunut. Puheessaan kuningatar esitteli Tony Blairin hallituksen suunnitelmat Britannian turvallisuuden parantamiseksi. Brittihallitus aikoo ottaa käyttöön muun muassa uudet henkilöilysystodistukset sekä perustaa vakavan rikollisuuden torjumiseen keskittyvä elimen.